

Министарство одбране и Војска Србије на
65. Међународном београдском сајму књига

ОД ТРАДИЦИЈЕ КА БУДУЋНОСТИ

Ако је истина да се најсигурнији путеви, који спајају традицију и истиниту писану реч са будућношћу, граде постепено и од квалитетних материјала, онда је извесно да Медија центар „Одбрана”, званично један од неколицине најзначајнијих националних издавача, сигурним ходом, у складу са сопственим сајамским слоганом „Од традиције ка будућности”, по тој цести исписује и оставља и значајне трагове, завештавајући их култури свог народа. То је онај народ који вековима војску, уз још пар институција, види као стуб националног идентитета. И она војска која, у жељи да на то поверење одговори сваком врстом спремности, то ради и онда када, уместо оружја, користи таленат својих људи, перо и папир по коме, као својеврсно сведочанство, утискује постојање једног тренутка у времену.

Пише Владимир ВЈЕШТИЋ

Књига је лековита. Она лечи многе болести и од давнина је позната као мелем за разум и душу, рекао је академик, драмски писац Душан Ковачевић на отварању 65. Међународног београдског сајма књига, чији је слоган ове године „Повратак написаних”.

Звук фанфара, који се на овом месту није чуо претходне две године, најавио је ону живост на коју смо навикли, да нас „ободри” уочи хладних зимских дана.

Сајамски дани у славу књиге на добро уређеном и осмишљеном штанду Министарства одбране и Војске Србије протекли су управо тако, динамично и живо. Осмодневни програм практично је прекидан само ноћу, а бројне, веома посећене промоције, уз богату понуду нових и старих издања Медија центра „Одбрана” Управе за односе с јавношћу, допринеле су да се често тражила „књига више”.

Историја војне писане речи траје већ век и по, а све што има

Данас Медија центар „Одбрана”, са око 150 наслова годишње, има угледно и значајно место на издавачкој мапи Србије

тако дугу традицију с разлогом је присутно на најзначајнијој културној сајамској манифестацији, рекла је, представљајући издања војног издавача изасланицима одбране страних земаља акредитованих у Републици Србији, директор Медија центра „Одбрана” потпуковник Биљана Пашић.

Угледно место на издавачкој мапи Србије

– Данас Медија центар „Одбрана”, са око 150 наслова годишње, има угледно и значајно место на

издавачкој мапи Србије. По подацима Министарства културе и информисања војна издавачка кућа сврстана је међу неколико најзначајнијих у Србији. „Одбрана” је успешно представљала Министарство одбране и Војску Србије на бројним сајмовима књига у земљи и иностранству. На недавно одржаном Сајму књига у Бањој Луци награђена је специјалним признањем – истакла је потпуковник Пашић, и подсетила да је и на октобарском конгресу Европске асоцијације војних новинара магазин „Одбрана” награђен за најбољу фотографију објављену у европским војним часописима.

Чини се да су ове речи идеалан увод за преглед онога што се дешавало на сајамском штанду војног издавача, уз појашњење да „Војна књига” већи део издања објављује за потребе система одбране, док је тридесетак наслова годишње, сврстаних у препознатљиве едиције, намењено широј читалачкој публици.

Директор Медија центра „Одбрана” посебно истиче едицију „Историја”, која је на сајму обогаћена делима у којима су аутори, баш као и војсковође о којима се пише, с читаоцима поделили своја богата ратничка и политичка искуства.

– Љубитеље прошлости обрадовали смо и књигама савремених историчара, др Александра Животића, др Далибора Денде, др Миљана Милкића, Бојана Димитријевића, Милана Мицевског, Предрага Миладиновића и многих других – каже директор Медија центра „Одбрана” потпуковник Биљана Пашић, која из едиције „Историја” издваја књигу Игора Гојковића „Битка на Кајмакчалану – септембар 1916. године”, у којој је „детаљно описан ток ове легендарне битке и у којој је до танчина објашњено шта се све догађало током 22 дана борби за освајање чувене коте 2525”.

Након свечаног отварања штанд МО и ВС, у присуству начелника Управе за односе са јавношћу пуковника др Михаила Зоговића, обишао је и саветник председника Републике Србије за културу Дејан Савић

Поновљени тиражи као потврда квалитета

Подсећања ради, на 64. Међународном сајму књига војна издавачка кућа добила је специјално признање за издавачки подухват године „Попис војних и цивилних губитака Краљевине Србије у људству у Првом светском рату”, капитално дело у 14 томова.

Потпуковник Биљана Пашић, уз нова, посебно истиче и најзначајнија ранија издања, чији су поновљени тиражи најуверљивија

По подацима Министарства културе и информисања војна издавачка кућа сврстана је међу неколико најзначајнијих у Србији

потврда њиховог квалитета, све сна чињенице да иза свих резултата војног издавача стоји тимски рад.

– Имам потребу да упутим речи захвалности свима који су помогли да књиге Медија центра „Одбрана” угледају светлост дана. Традиционално, то су Војна штампарија и наша кућа, Управа за односе са јавношћу Министарства одбране, која нас у свему подржава – каже Биљана Пашић, уз поруку да сваком својом књигом Медија центар „Одбрана” наста- ➤

вља да открива нове путеве војне мисли, али и да разуме одговорност према онима који су били пре нас и према онима који тек треба да уче.

– Ми смо ту да им пружимо могућност да зароне у свет књиге и дођу до истине. Стога је ове године наш мото „Од традиције ка будућности”.

Управо је тај слоган повезао и обојио смислом све што се током осам сајамских дана дешавало на штанду Министарства одбране и Војске Србије.

Осам дана „војне књиге”

Након свечаног отварања штанд Министарства одбране и Војске Србије, са начелником Управе за односе с јавношћу пуковником Михаилом Зоговићем, обišао је саветник председника Републике Србије за културу Дејан Савић, као и многи гости из јавног живота. Љубитељима војне писане речи директор Медија центра „Одбрана” потпуковник Биљана Пашић и начелник Одељења за издавачку делатност Горан Јањић представили су овогодишњу, тематски разноврсну сајамску понуду куће.

Већ сутрадан кренула је њена промоција. За почетак у знаку „културе сећања” и геополитике. Што се прве одреднице тиче, чули смо о три књиге различитог приступа које су донеле својеврсни приказ танатоса двадесетог века – записи ратног команданта, сведочанства личне историје и истраживачко попуњавање историјских белина. Или, речено насловима: „Призренска бригада 1998–1999 – сећање на херојску 549. моторизовану бригаду”, генерала у пензији Стојана Коњиковца, „Зрно рата”, познатог новинара и писца Драгана Вујичића, као и „Битка на Кајмакчалану – септембар 1916”, из пера Игора Гојковића. Као и током промоција које су уследиле, посебни печат догађају, говоре-

ћи о личној мотивацији за суочавање са занимљивим темама, дали су аутори.

У другом делу програма на сајамском штанду Министарства одбране и Војске Србије промовисана су издања из едиције „Геополитика”: „Војно-политички односи Југославије и САД 1969–1974” др Татјане Милошевић и два зборника радова „Други светски рат – 75 година касније”, о коме је говорио један од уредника др Бојан Димитријевић и „Неутралност и стратешко одвраћање”, кога је представио уредник пуковник др Вељко Благојевић.

Трећи сајамски дан био је посвећен већ споменутој едицији „Историја”. Започео је разговором о књизи „Моравска дивизијска област 1883–1941”, аутора Саше Недељковића, о којој је говорио историчар, пуковник др Далибор Денда, а представљено је поновљено издање „Војвода”.

– Модерни српски официр требало би да поседује Путникову мудрост, Мишићеву борбеност, Степину дисциплину и оданост коју је Петар Бојовић показивао према Карађорђевићима – поручио је посетиоцима занимљиве промоције уредник издања пуковник др Слободан Ђукић са Војне академије.

Љубитељи „Војне технике” најбројнији на штанду

Из исте едиције представљене су и књиге Алесандра де Боздарија „О балканским ратовима, о Великом рату и о неким догађајима који су им претходили (дипломатске забелешке)”, коју је приредила и са италијанског превела др Мила Михајловић, монографија „Јуришни батаљони 1940–1941”, аутора Душана Баџа и Бранка Јевтића и „Национални верник” Мирослава Тохоља.

Могло би се рећи да су познаваоци „Војне технике”, који стално трагају за сазнањима о најно-

ЗБИРКА СТАРЕ И РЕТКЕ КЊИГЕ

Велику пажњу посетилаца војног штанда привукла је и посебна изложбена поставка „Збирка старе и ретке књиге”, из истоименог фонда у Одељењу за библиотечку делатност Универзитетске библиотеке, коју чини око 600 наслова старих и ретких књига и периодике. Најстарије књиге у збирци су страна издања, штампана пре 1800. године. Пример је књига *TUCKISCHER KEYSER ANKUNFT: Krieg und Handlung gegen und wider Christen, Strassburg*, из 1540. године, штампана „готицом”, која пише о доласку турских царева и о рату против хришћанства. Пред посетиоцима штанда била је и турска историја, писана истим писмом – *TURKISCHER HISTORIEN: Von der Turcken Ankunft, Regierung, Konigen und Keyserin, Schlachten, Victorien und Siegen gegen Christen, Frakfutr am Main*, из 1563, која доноси долазак и владавину Турака, пише о краљевима и царевима, ратовима и биткама и о победама над хришћанима. Најбројније су, наравно, старе српске књиге. То су издања штампана до 1867. године. Најстарија је књига Захарија Орфелина „Житије и славнија дела государја императора Петра Великог в Венецији”, из 1772. године, а од старих војних наслова издвајају се: „Правила пешачке службе”, „Војник на маршу и Правила логорне службе”, из 1845, „Основи ратни” Матије Бана, из 1848. и „Грисхајмова Тактика”, из 1864. године. Осим монографија, та збирка баштини и стару и ретку периодику, новине и часописе, од којих је за Војску Србије најзначајнији „Војин”, лист за војничке науке, вештине и новости, који је излазио у периоду 1864–1870, а уређивао га је и издавао Јован Драгашевић, почасни ђенерал и професор Војне академије.

У „Збирци старе и ретке књиге” чувају се и часописи, ручно писани у рововима под Једреном током балканских ратова, 1912. године – „Кадикејски гласник”, независни лист за војне и дневне новости и „Утна марица”, орган „измрзлих” у рововима под Једреном.

Поред војне периодике, Универзитетска библиотека чува примерке часописа „Српске новине” из 1835. и „Летопис Матице српске” из 1825. године, а ретки примерци су и најстарији сачувани српски војни рукописи: „Војна географија” (1888), по предавању Ст. Грујића, ђенералштабног мајора, професора Ниже школе Војне академије; „Стратегија” (1893), предавања ђенералштабног пуковника Димитрија Ђурића, професора Више школе Војне академије, као и „Тактика” (1901), предавања пешадијског мајора Петра Мичића, редовног професора Ниже школе Војне академије.

вијим средствима и наоружању у земљи и свету, били најбројнији посетиоци штанда Медија центра „Одбрана“, чуло се на промоцији те едисије, у среду 26. октобра. Представљене су књиге „Борбени авиони у Другом светском рату“ и „Нуклеарно наоружање“, књиге 1 и 2, коаутора проф. др Драгана Цветковића и Иване Цветковић, „Беспилотне летелице“, књига 1 и 2, др Влада Радића, као и књиге „Пиштољи и револвери“, књиге 3 и 4, и „Снајперске пушке – САД“ др Ивана Стаменова.

Среда је прошла и у знаку промоције издања Института за стратегијска истраживања: књига „Миграције и екстремизам“, пуковника др Милована Суботића и „Хибридни рат – Допринос дефинисању концепта, садржаја и модела деловања“, коаутора пуковника др Мирослава Митровића и пуковника у пензији др Небојше Николића.

Медија центар „Одбрана“ тог сајамског дана представио је део издања која је, за потребе Војне академије, објавио у последње две године, као и наставно-образовну литературу Медицинског факултета ВМА. У првом делу програма било је речи о уџбенику „Командовање у борбеним дејствима тактичких јединица“, аутора генерал-потпуковника др Горана Радовановића, ректора Универзитета одбране, „Уводу у оперативну“, пуковника у пензији др Радета Славковића, о којима је, баш као и о свом уџбенику „Социологије“, који је написао за кадете основних студија Војне академије, говорио пуковник др Срђан Старчевић, наставник на Војној академији.

Истог дана представљени су и уџбеници из области војне медицине, уз посебан осврт на научну монографију „Периоперативна хипотермија као компликација опште анестезије“, ауторке анестезиолога др Сњежане Зебе, о којој је говорила рецензент изда-

ња, декан Медицинског факултета ВМА проф. др Соња Марјановић, као и на монографију издату поводом јубилеја „10 година искуства – Центра за хипербаричну медицину ВМА“, а представљен је и уџбеник „Неуросонологија – практикум са атласом“, који је, за кадете и студенте четврте године интегрисаних академских студија медицине, са сарадницима написао пуковник проф. др Топлица Лепић.

Сваком новом књигом „Одбрана“ наставља да открива нове путеве војне мисли, истиче директор Медија центра „Одбрана“, потпуковник Биљана Пашић

Премијера спота за песму „Вила са Кошара“

Петак 28. октобар протекао је у знаку промоције издања која немају одредницу тајности, а чији аутори долазе из Војнообавештајне агенције, као и књиге које баштине и промовишу вредности о којима се стара Војни музеј.

Публици је представљен репринт књиге Петра Ив. Остојића, који је приредио пуковник Александар Миленковић, а затим је ➤

било речи и о књизи „Приче (не) причавке” Бране Аночића, бившег директора Војнообавештајне агенције, који је на занимљив начин посетиоцима представио особине које треба да има добар обавештајца. Војни музеј, који у својим непроцењивим збиркама чува историјско сећање, представио се књигама „Акселбендери – ознаке на униформама из колекције Војног музеја”, Бојане Јокић Илић, „Ремек-дела уметничке збирке из Фонда Војног музеја”, Љубице Дабић и „Старо оружје Азије”, Анђелије Радовић.

Први део програма током претпоследњег сајамског дана на штанду Министарства одбране прошао је у знаку промоције посвећене евоцирању успомена на херојску битку на Кошарама, док су у другом представници Управе за обавезе одбране говорили о новим погодностима које доноси добровољно служење војног рока.

Пред бројним посетиоцима, међу којима су били помоћница министра одбране за људске ресурсе Катарина Томашевић и начелник Управе за односе са јавношћу пуковник др Михаило Зоговић, приређена је премијера спота у продукцији Војнофилмског центра „Застава филм” за песму „Вила са Кошара”. Део програма чинила је и промоција два издања – књиге „Крвава граница”, аутора Драгутина Димчевског и збирке сто родољубивих песама „Вила са Кошара”, песника Невена Милаковића, која евоцирају успомену на херојску епопеју српске војске током славне битке, која се одиграла на граници с Албанијом 1999. године.

Промоције издања Медија центра „Одбрана” које су привукле значајну пажњу сајамске публике, као и увек, инспиративно су водили начелник Одсека за издавачку делатност мр Снежана Ђокић и уредници потпуковник Владимир Почуч, Мирјана Сандић и др Александра Пећинар.

Сребрна медаља за „Историју сестринства у Србији”

При крају овог осврта на учешће војног издавача на 65. Међународном београдском сајму књига, удаљавајући се на трен од сајамског простора, као потврду максиме да књига „Одбране” не зна за границе, нека буде споменуто да је „Историја сестринства у Србији: од манастирских болница до краја Другог светског рата”, ауторке Станојке Копривице Ковачевић, објављена у суиздању Медија центра „Одбрана”, УМСТ УКЦС „Сестринство” и „Лицеја” из Београда, недавно одликована сребрном медаљом словачког Факултета здравства и социјалног рада „Света Елизабета” у Братислави због заслуга „за развој професионалног сестринства и његову историју с међународним значајем”. Реч је о престижном признању ове, међународно признате високе школе, која тежиште ставља на хуманитарни рад и школује кадрове из Европске уније и наше земље за рад у Африци и широм света, у кризним подручјима и временима. Ауторка Станојка Копривица Ковачевић је виша медицинска сестра у пензији, и у писање прве историје сестринске струке у нашој земљи уложила је много година истраживања, током којих је прикупљала ретке трагове о овој често маргинализованој струци.

За сам крај хронике учешћа Министарства одбране и Војске Србије на Сајму књига, ево неколико утисака посетилаца са штанда „Одбране”:

– Волим војску, тачније – волим српску војску и све што она ради, па је и за очекивати да дођем на њен штанд на Сајму књига. Шта ме занима? Све из војне историје. Ретко ко има такву историју, па следствено томе и такве историјске трагове. (Милан, Куршумлија)

– Већ сам био на Сајму, али сам први пут сам на војном штан-

Промоције издања Медија центра „Одбрана” које су привукле значајну пажњу сајамске публике, као и увек, инспиративно су водили начелник Одсека за издавачку делатност мр Снежана Ђокић и уредници потпуковник Владимир Почуч, Мирјана Сандић и др Александра Пећинар

ду. Имате много тога заиста занимљивог. Колекционар сам војних и полицијских ознака, купиху нешто од књига из војне технике. (Кристијан Дамјановски, Македонија)

– Била сам на промоцији књиге генерала Коњиковца о Призренској бригади, и заиста сам под утиском, нарочито јер сам видела с колико радости су издање дочекали припадници бригаде присутни на промоцији. Искористила сам прилику да ми аутор потпише књигу, и ево, баш сам срећна. Отац ми је био подофицир ЈНА. Изгубио је живот током ратног вихора раних деведесетих у Книнској Крајини, па ми је све ово јако дирљиво и сећа ме на очеву посвећеност отаџбини. (Милица, Батајница – Бенковац).¹

Фото: Ивана Тешић